

Dette notat er senest ændret den 1. oktober 2004

Vejledning om Skovloven

§§ 26 - 28 – Bevaring af naturtyper

Indhold

1. [Egekrat](#)
 - 1.1. [Dispensation](#)
2. [Ydre skovbryn af løvtræer og buske](#)
 - 2.1. [Definition af ydre skovbryn](#)
 - 2.1.1. [Indre skovbryn](#)
 - 2.1.2. [Skovbrynets bredde](#)
 - 2.2. [Drift og pleje af løvskovbryn](#)
 - 2.3. [Dispensation](#)
3. [Småbiotoper](#)
 - 3.1. [Særligt om vandløb](#)
 - 3.2. [Drift og pleje](#)
 - 3.3. [Dispensation](#)
 - 3.3.1. [Kriterier for dispensation](#)
 - 3.3.2. [Samarbejde med myndigheder](#)
 - 3.4. [Omlægning af fredskov til naturtyper](#)
4. [Klage](#)

1. Egekrat

§ 26. Bevaringsværdige egekrat skal bevares som egekrat. Miljøministeren skal registrere bevaringsværdige egekrat, og kan på grundlag heraf indgå aftaler med ejerne om at sikre deres bevaring.

Bemærkningerne til § 26:

”Bestemmelsen om, at egekrat skal bevares, er indholdsmæssigt uændret i forhold til den gældende lovs § 16, stk. 8. I forslaget er det dog præciseret, at bevaringen kun gælder for bevaringsværdige egekrat. Ud af 4.865 ha egekrat er ca. 140 ha ikke bevaringsværdige. Under den gennemgang og registrering, som hidtil er gennemført efter den gældende lov, er det især små egekrat (under 5 ha), der er vurderet som ikke bevaringsværdige. Begrundelsen for vurderingen er oftest, at der er tale om så stor indblanding af uønskede træarter, at bevoksningen ikke kan genskabes som egekrat med en rimelig indsats. Ikke bevaringsværdige egekrat vil fortsat være omfattet af fredskovspligt. Egekrat, der ikke er blevet noteret som fredskovspligtige i forbindelse med fredskovskonstateringen efter den gældende lov, vil således blive noteret som fredskovspligtige efter forslagets § 72, jf. bemærkningerne til denne bestemmelse, og vil blive noteret som sådanne i matriklen i henhold til § 41.

Egekrat findes navnlig i Midt- og Vestjylland.

Den registrering, der er gennemført efter den gældende lov, blev afsluttet i 1998. Den omfatter ca. 4.725 ha bevaringsværdige egekrat.

Efter forslaget forudsættes det, som efter den gældende lov, at registreringen skal danne grundlag for indgåelse af konkrete aftaler med ejerne om sikring af egekrattene. I forbindelse med registreringen af de bevaringsværdige egekrat blev det opgjort, at 2.560 ha privatejede, bevaringsværdige egekrat ikke var sikret. For 1.427 ha af disse egekrat er der pr. 1. december 2003 indgået og tinglyst evigtvarende aftaler om sikring. Skovejerne har fået udbetalt kompensation for indgåelse af aftalerne. Det forventes, at aftaler om sikring af de resterende bevaringsværdige egekrat er indgået med udgangen af 2004.

En aftale om egekrat er en offentligretlig servitut, der ikke kræver samtykke fra kommunalbestyrelsen efter planlovens § 42.

Efter lovforslagets § 29, stk. 1, nr. 1, kan der ydes tilskud til pleje af egekrat.”

Forhandlingerne om krattenes præcise afgrænsning og erstatning for deres sikring er endnu ikke afsluttet. Når forhandlingerne er afsluttet vil det blive overvejet, om der eventuelt skal rejses fredningssager i de tilfælde, hvor ejeren ikke har ønsket at indgå en aftale.

1.1. Dispensation

§ 38. Når særlige grunde taler for det, kan miljøministeren dispensere fra bestemmelserne i ... §§ 26 – 28.

Der er ifølge skovlovens § 38 mulighed for at dispensere fra kravet om at bevare bevaringsværdige egekrat. I praksis har denne mulighed ikke været anvendt, og det er vanskeligt at forestille sig situationer, hvor man bør anvende denne mulighed for dispensation.

Nedlægges et bevaringsværdigt egekrat vil dette som udgangspunkt altid være i forbindelse med ophævelse af fredskovspligt eller tilladelse til byggeri, anlæg eller terrænændringer. I disse tilfælde skal udmålingen af erstatningsskov afspejle, at der er inddraget en bevaringsværdig skovtype, jf. notat til § 39 om erstatningsskov.

Inden der eventuelt gives dispensation, skal det være oplyst, om området er habitatområde eller levested for de arter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Dispensation kan kun gives, hvis den ikke er i konflikt med habitatdirektivets regler, jf. [bilag 1.doc](#) til vejledningen .

2. Ydre skovbryn af løvtræer og buske

§ 27. Ydre skovbryn af løvtræer og buske på fredskovspligtige arealer skal bevares.

Bestemmelsen er indholdsmæssigt uændret i forhold til den tidligere lovs § 16, stk. 7.

2.1. Definition af ydre skovbryn

Bemærkningerne i dette punkt er fra forslaget til 1989-loven:

”Skovbryn er karakteriseret ved stor variation i arter af urter, buske og løvtræer – i mange tilfælde småtræer af egnstypiske arter – og er dermed normalt let at adskille fra den bagved værende produktionsbevoksning, som typisk består af en eller nogle få træarter. I skovbrynet kan buske og

træer ofte have meget forskellig alder, mens produktionsbevoksningen bagved i reglen er ensaldrende.

Reglen omfatter hele skovbrynet, det vil sige såvel træerne som de buske, der hører til randzonen mellem skoven og arealet udenfor.”

Løvtræer i skovens ydergrænse er ikke altid del af et skovbryn, og kan kun karakteriseres som sådan, hvis ovennævnte forhold er til stede. Dybkronede træer i udkanten af skoven er derfor normalt ikke omfattet af bestemmelsen om skovbryn, men på grund af disse træers landskabelige værdi og ofte ringe kvalitet vil det som regel være formålstjenligt at lade kantræerne stå.

Skovbryn anlagt i forbindelse med skovrejsningsprojekter vil adskille sig fra ovennævnte kriterier ved at være ensaldrende; men træartsvalget og artsspredningen vil normalt være markant.

Hvor en skov gennemskæres af store offentlige veje, vil skovbryn på begge sider af vejen blive betragtet som ydre skovbryn og dermed være omfattet af skovlovens bestemmelser om bevaring.

2.1.2. Indre skovbryn

Der er tale om indre skovbryn, hvor brynet ligger ud til søer, enge, heder og lignende åbne arealer, som hører naturligt sammen med skoven. Indre skovbryn er ikke omfattet af bestemmelsen:

Bemærkningerne til 96-loven:

”I mange skove, især nåleskove på mager jord, har indre skovbryn af løvtræ (fx langs med brandbælter, vildtagre, lysninger mm.) en stor betydning for skovens sundhed, stabilitet og biologiske mangfoldighed. Indre skovbryn er derfor værdifulde at bevare, men de er ikke omfattet af bestemmelsen.”

2.1.3. Skovbrynets bredde

Der kan ikke angives eksakte bredder på skovbryn, da dette er afhængig af vækstbetingelser og eksponering. Dette fremgår af ministerens svar på spørgsmål stillet i forbindelse med behandlingen af 1989 lovforslaget:

”Grunden til, at der ikke er fastsat bredder for løvskovbryn, er, at disse varierer meget fra landsdel til landsdel, og fra den ene skovbrynstype til den anden. Dette egnskarakteristiske landskabelement vil blive ensrettet på en uhensigtsmæssig måde, hvis der fastsættes landsdækkende regler derfor, hvilket ikke er formålet med den pågældende regel – snarere tværtimod.”

Såfremt betingelserne er til stede for, at der er tale om et ydre skovbryn, og hvis der ikke på lokaliteten er en naturlig grænse for skovbrynets udstrækning, fastsættes bredden til mindst 20 m mod nord og vest og ikke mindre end 10 m mod syd og øst. Beskyttelsen af ydre skovbryn kan maksimalt omfatte de yderste 40 m af skoven.

2.2. Drift og pleje af løvskovbryn

Bemærkningerne til § 27:

”Bestemmelsen omfatter som hidtil kun de ydre skovbryn. Som følge af bestemmelsen skal ydre skovbryn forynges ved selvfor yngelse, stedvis stævning eller gruppevis hugst med efterfølgende indplantning for at sikre skovbrynets robusthed. Renafdrift eller egentlig rydning kan kun ske med dispensation efter § 38.

Hensigten med bestemmelsen er at sikre, at de ydre skovbryns funktion som lægiver for bagvedliggende bevoksninger bevares, og at skovbrynenes værdifulde landskabelige, biologiske, kulturhistoriske og miljøbeskyttende funktioner og deres deraf følgende betydning for friluftslivet understøttes.

I bestemmelsen ligger også, at driften af skovbrynene skal være i overensstemmelse med kravet om bevaring. Bredden må således ikke reduceres mere, end de lokale forhold tilsiger, herunder graden af eksponering. Især mod vest og nord kan der således være behov for skovbryn af en vis bredde. Driften skal også i øvrigt være tilpasset de lokale vækstbetingelser og den enkelte skovs størrelse. For de særlige skovbryn, der samtidig har en rolle som »værnskov«, fx for jernbaner og veje, kan hensynet til sikkerheden tilsige en særlig drift.”

Ved plejeindgreb skal arts- og aldersdiversitet tilgodeses, ligesom der skal tages hensyn til skovbrynets stabilitet. Ved underplantning og såning bør der fortrinsvis anvendes hjemmehørende, egnskarakteristiske arter.

2.3. Dispensation

§ 38. Når særlige grunde taler for det, kan miljøministeren dispensere fra bestemmelserne i ... §§ 26 – 28.

Der er ifølge skovlovens § 38 mulighed for at dispensere fra kravet om at bevare løvskovbryn. I praksis er denne mulighed kun anvendt i et enkelt tilfælde, og det er vanskeligt at forestille sig situationer, hvor man bør anvende denne mulighed for dispensation.

Nedlægges et ydre løvskovbryn vil dette normalt ske i forbindelse med ophævelse af fredskovspligt eller tilladelse til byggeri, anlæg eller terrænændringer. I disse tilfælde skal udmålingen af erstatningsskov afspejle, at der er inddraget en bevaringsværdig skovtype, jf. notat til § 39 om erstatningsskov.

Inden der eventuelt gives dispensation, skal det være oplyst, om området er habitatområde eller levested for de arter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Dispensation kan kun gives, hvis den ikke er i konflikt med habitatdirektivets regler, jf. [bilag 1.doc](#) til vejledningen.

3. Småbiotoper

§ 28. Søer, moser, heder, strandenge eller strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev, der hører til fredskov, og som ikke er omfattet af naturbeskyttelsesloven § 3, fordi de er mindre end de deri fastsatte størrelsesgrænser, må ikke dyrkes, afvandes, tilplantes eller på anden måde ændres.

Bemærkningerne til § 28:

”Forbuddet i den gældende bestemmelse retter sig mod de biotoper, som er beskrevet i naturbeskyttelseslovens § 3, men som ikke er omfattet af bestemmelsen, fordi de er mindre end den størrelsesgrænse, der er fastsat deri.

I forslaget er »overdrev« dog ændret til »biologiske overdrev«, så der bliver overensstemmelse med forslaget om ændring af naturbeskyttelsesloven, som fremsættes samtidig med dette forslag.”

Denne bestemmelse i skovloven opprioriterer og synliggør de biologiske interesser på fredskovs- pligtige arealer, idet man bl.a. ønsker at stoppe en yderligere reduktion i antallet af små skovmoser ved grøftning mv. Ligeledes har man ønsket at forhindre tilplantning af små hedestrækninger og overdrev.

I naturbeskyttelsesloven § 3 er der fastsat en fælles mindstegrænse på 2500 m² sammenhængende areal for alle beskyttede naturtyper bortset fra søer. For søer er den nedre størrelsesgrænse fastsat til 100 m². Den vegetation, der er særegen for de pågældende naturtyper, skal være til stede for at en naturtype er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det er amtskommunerne der afgør, om dette er tilfældet, og som kan dispensere herfra.

3.1. Særligt om vandløb

§ 28, stk. 2. Forbuddet i stk. 1 gælder også vandløb, som ikke er omfattet af naturbeskyttelsesloven § 3, fordi de ikke er udpeget som beskyttede af miljøministeren efter indstilling fra amtsrådet. Forbuddet gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.

Bemærkningerne til § 28:

”I forslaget er beskyttelsen af vandløbene desuden beskrevet særskilt i stk. 2. Forbuddet gælder således for vandløb, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fordi de ikke er udpeget som beskyttede af miljøministeren efter indstilling fra amtsrådet. Samme ordlyd er brugt i naturbeskyttelsesloven til at beskrive de vandløb, som omfattes af § 3.

Tidligere var også vandløb defineret ud fra deres størrelse i naturbeskyttelsesloven. § 3 gjaldt således for offentlige vandløb, private vandløb med en bundbredde på mindst 1,5 m samt visse nærmere angivne private vandløb med en bundbredde på under 1,5 m. Imidlertid er der nu sket en konkret og præcis udpegning af de vandløb, som omfattes af denne beskrivelse, og udpegningen er godkendt af miljøministeren. Det er herefter de vandløb, der er omfattet af den godkendte udpegning, der omfattes af naturbeskyttelseslovens § 3. Bestemmelsen blev ved ændringen af naturbeskyttelsesloven i 1992 udformet i overensstemmelse hermed. Det fremgår udtrykkeligt af bemærkningerne til lovforslaget fra 1992, at der ikke med den ændrede ordlyd er foreslået nogen ændring af retstilstanden.

I forslaget til skovloven indebærer den nye ordlyd således heller ikke en ændring af retstilstanden. Forbuddet gælder stadig for de vandløb, som ikke omfattes af naturbeskyttelseslovens § 3, og det er de samme vandløb, som hidtil ikke har været omfattet af naturbeskyttelsesloven, og som derfor har været omfattet af skovlovens forbud mod afvanding mv.”

3.2. Pleje

Bemærkningerne til § 28:

”For alle de nævnte småbiotoper gælder som hidtil, at der ikke er noget krav om, at de skal plejes. Men hvis ejeren ønsker det, kan arealerne plejes, så biotopen bevares, uden at der skal indhentes dispensation. For vandløb er det - som i den tilsvarende bestemmelse i naturbeskyttelsesloven - direkte nævnt i bestemmelsen, at sædvanlig vedligeholdelse ikke er omfattet af forbuddet mod afvanding mv. Almindelig vedligeholdelse kan således ske, uden at det kræver dispensation.”

Skovlovens regler er altså ikke til hinder for at der udføres normal vedligeholdelse af et vandløb. Ved normal oprensning forstås oprensning med op til 7 – 8 års interval. Går der længere tid mellem oprensningerne eller foretages en egentlig uddybning af vandløbet vil der være tale om en ændring af tilstanden, som kræver dispensation. I øvrigt skal vandløbslovens bestemmelser overholdes. Der

kan ikke i et vandløbsregulativ stilles betingelser til selve arealanvendelsen på fredskovspligtige arealer, men der kan stilles vilkår om færdsel, der er nødvendig i forbindelse med vedligeholdelse af vandløbene (oprensning mv.)

3.3. Dispensation

§ 38. Når særlige grunde taler for det, kan miljøministeren dispensere fra bestemmelserne i ... §§ 26 – 28.

Der er ifølge skovlovens § 38 mulighed for at dispensere fra forbuddet mod ændring af smånaturtyper. Dispensationsadgangen bør administreres restriktivt.

3.3.1. Kriterier for dispensation

I forbindelse med renafdrifter opstår ofte en række temporære småbiotoper, som moser, små heder el. lign. Disse vil ikke være omfattet af forbudet mod ændring i § 28, og der kræves ikke tilladelse, når arealerne gentilplantes og disse småbiotoper med den nye kulturs vækst efterhånden skygges bort og forsvinder. Vandafledningsgrøfter på et afdriftsareal vil uden tilladelse kunne oprensnes forud for afdriften eller lige efter.

Gravning af vandhuller og tilplantning truer ofte små heder, strandenge, strandsumpe og overdrev. Der bør kun sjældent gives dispensation fra beskyttelsen af disse naturtyper. Det bør indgå i vurderingen af et ønske om ændring af en naturtype, om ændringen medfører naturmæssige forbedringer og om den vedrører en sjælden naturtype i området. Ændringen skal desuden ses i forhold til skovlovens krav om bæredygtig drift.

Inden der eventuelt gives dispensation, skal det være oplyst, om området er habitatområde eller levested for de arter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Dispensation kan kun gives, hvis den ikke er i konflikt med habitatdirektivets regler, jf. [bilag 1.doc](#) til vejledningen.

3.3.2. Samarbejde med andre myndigheder om afgørelsen

Distriktet bør sikre, at der sker en koordinering først og fremmest med amtet, men for vandløbenes vedkommende også med kommunen. Distriktet bør således altid sikre sig, at der ligger en indstilling fra amtet henholdsvis kommunen i denne type sager. I nogle tilfælde kan der være behov for en fælles besigtigelse.

Er den biotop, som en ansøgning om dispensation vedrører over 2500 m², er det amtet, der skal træffe afgørelse, selv om arealet er fredskov.

3.4. Omlægning af fredskov til naturtyper

Med hensyn til omlægning af træbevoksede arealer til en af de nævnte naturtyper henvises til notaterne om § 9 og § 10. Vedrører omlægningen etablering af et vandhul eller sø, henvises til notatet om § 11.

4. Klage

Afgørelser efter § 38, jf. §§ 26 - 28 kan påklages til Naturklagenævnet af adressaten for afgørelsen og enhver, som i øvrigt har en individuel, væsentlig interesse i sagen.